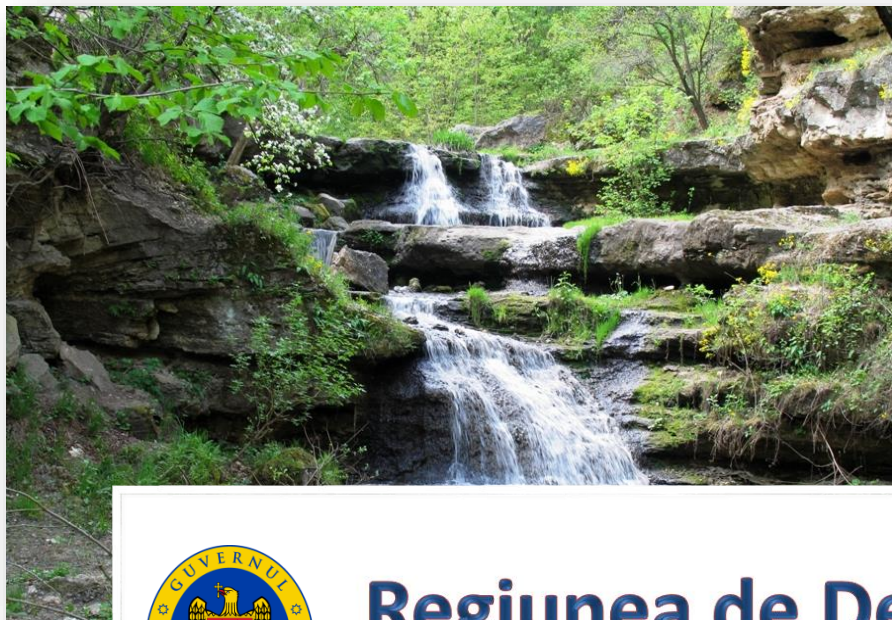

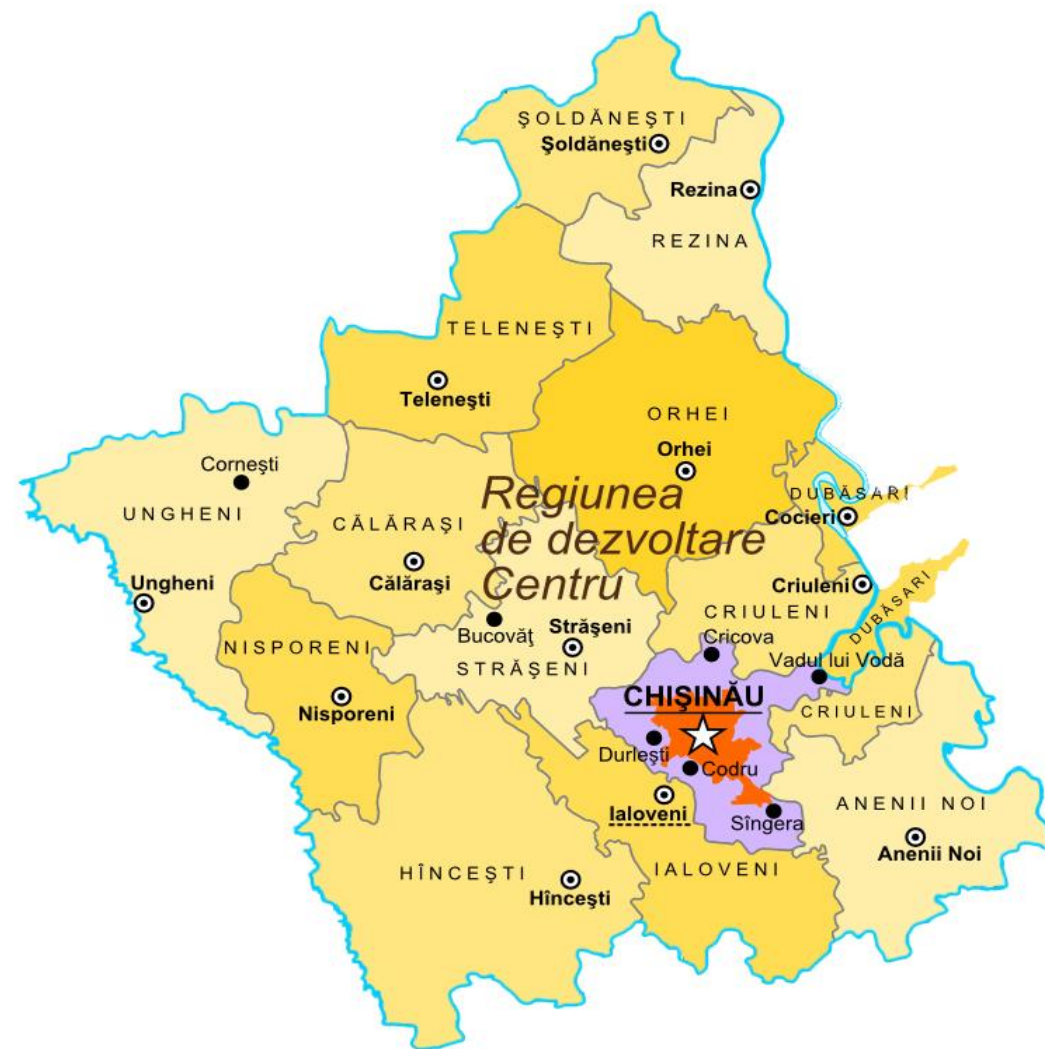

Regiunea de Dezvoltare Centru, Republica Moldova

Regiunea Centru - caracterizare generală

- ❖ 13 raioane
- ❖ 329 unități administrativ teritoriale
 - 14 orașe
 - 315 sate/comune
- ❖ 598 localități
- ❖ Suprafața: 10 734 km² (31% din suprafața totală a RM)
- ❖ Populația prezentă, 2019: 982 700
- ❖ Densitatea populației: 91,5 loc./km²
- ❖ Gradul de urbanizare, 2019: 19,8 %
- ❖ 4 orașe cu statut de municipiu:
Ungheni, Orhei, Hîncești, Strășeni

Regiunea Centru - caracterizare generală

Evoluția ponderii PIB-ului regional (2013-2018), %

Regiuni	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Dinamica 2013/2018, %
Mun. Chișinău	55,7	56,1	57,0	57,6	58,2	59,4	+ 6,6%
Nord	17,6	17,6	17,2	17,0	16,8	16,6	- 5,7%
Centru	15,2	15,3	15,4	15,2	15,0	14,7	- 3,3%
Sud	8,7	8,4	7,9	7,7	7,6	7,1	- 18,4%
UTA Găgăuzia	2,8	2,6	2,5	2,5	2,4	2,2	- 21,4%

Regiunea Centru - caracterizare generală

Dinamica evoluției indicatorilor de dezvoltare a RD Centru în raport cu RM (2010-2019), %

Nr.	Indicatori	Media pe RM (fără Chișinău)	Regiunea Centru
1	Nr. populației prezente	-4.6%	-3.8%
2	Nr. de agenți economici	+33.3%	+40%
3	Cifra de afaceri a agenților economici (prețuri curente)	+138.8%	+193%
4	Nr. de salariați	+19.3%	+27%
5	Vol. comerțului cu amănuntul (prețuri curente)	+39.5%	+82%
6	Investiții în capital fix (prețuri curente)	+185.3%	+216%
7	Vol. producției industriale livrate (prețuri curente)	+47.0%	+64%

Regiunea Centru – orașe

A) Centre raionale **mari (peste 15 mii locuitori, pop. prezentă):**

Ungheni, Orhei, Strășeni, Ialoveni, Hîncești

B) Centre raionale **medii (10-15 mii locuitori):**

Călărași, Rezina, Nisporeni

C) Centre raionale **mici (sub 10 mii locuitori):**

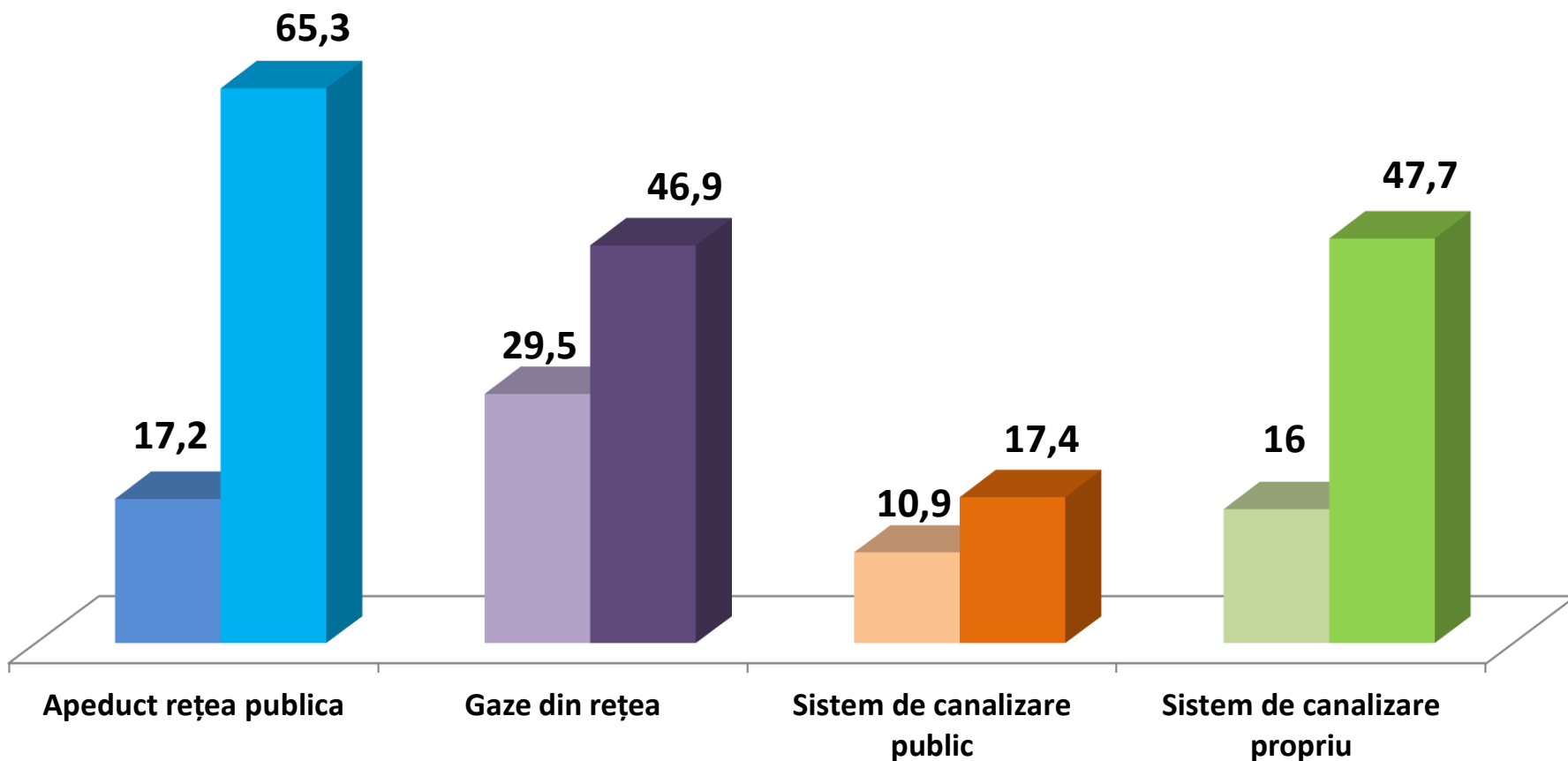
Anenii Noi, Criuleni, Telenești, Șoldănești

Regiunea Centru – infrastructura tehnico-edilitară

Dotarea locuințelor, % (comparație 2008 / 2018)

Ramuri prioritare pentru specializare inteligentă

cf. „Mapping of economic, innovative and scientific potential in the Republic of Moldova”, 2017

INDUSTRII

- **Agricultură și procesare alimentară:** agricultură, vânătoare și servicii anexe, creșterea animalelor; prelucrarea și conservarea cărnii și a produselor din carne
- **Silvicultură, exploatare forestieră și industria lemnului**
- **Textile:** fabricarea produselor textile; alte textile; îmbrăcăminte tricotată și croșetată; încălțăminte
- **Produse farmaceutice de bază și preparate farmaceutice**
- **Patente internaționale:** farmaceutice
- **Alte produse minerale nemetalice**
- **Ciment, var și ipsos**

POTENȚIAL DE CLUSTERIZARE

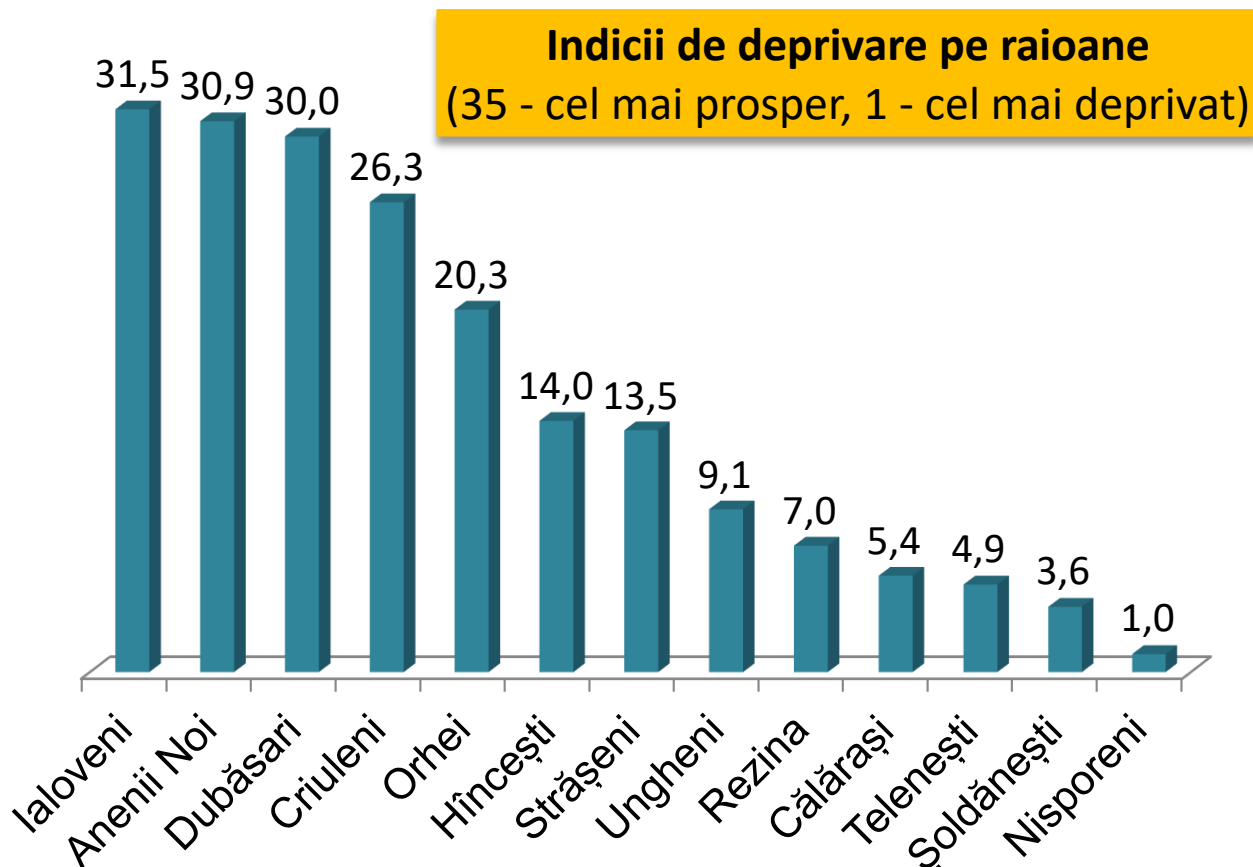
- **Prelucrarea cărnii**
- **Fabricarea produselor textile**

IDAM

**Indicele de Deprivare a Ariilor Mici*

RDC se prezintă ca o regiune extrem de neomogenă după indicele de deprivare. Astfel, în RDC se află atât cel mai puțin deprivat raion din țară (după mun. Chișinău) – Ialoveni, cât și cel mai deprivat raion din țară – Nisporeni.

După indicele de deprivare, cele 13 raioane ale RDC pot fi împărțite convențional în 3 categorii:

A) deprivare minimă (20-32 puncte), 5 raioane: Ialoveni, Anenii Noi, Dubăsari, Criuleni, Orhei

B) deprivare medie (14 puncte), 2 raioane: Hîncești, Strășeni

C) deprivare profundă (1-9 puncte), 6 raioane: Ungheni, Rezina, Călărași, Telenești, Șoldănești, Nisporeni

Regiunea Centru – economie

- **9 174 de IMM-uri** (cca 98%) angajează peste 72% din pop. RDC
- **Densitatea întreprinderilor:** cca 6 IMM-uri/1000 locuitori
- **Rata de ocupare a populației:** 34 %
- **Rata șomajului:** 6 %
- **Cîștigul salarial mediu brut:** 5910 lei (cu 18 % sub media pe RM)
- **Predomină ponderea veniturilor:**
 - din salarii (47,4%),
 - prestațiile sociale (19,5%),
 - remitențe (16,3%)
 - activit. individuală agricolă (10,2%)

Potențial de formare profesională

7 colegii
12 școli profesionale

Infrastructura de afaceri existentă

1 Casă de ambalare
2 Centre de business
4 Incubatoare de afaceri
2 Parcuri Industriale
1 Zonă Economică Liberă

Agenția de Dezvoltare Regională Centru

- **Statut:** Instituție publică necomercială
- Se subordonează **Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale**
- Înființată în decembrie **2009** cu scopul implementării eficiente a obiectivelor trasate în **Programul Operațional Regional Centru 2022-2024** și a altor documente de politici publice pentru dezvoltarea durabilă a Regiunii Centru

- **DOMENII DE ACTIVITATE:**
 - ✓ Planificare Strategică
 - ✓ Managementul integrat al proiectelor
 - ✓ Atragerea investițiilor și cooperarea regională
 - ✓ Acordarea suportului informațional, metodologic și consultativ către CRD Centru și APL-urile din Regiune
 - ✓ Promovarea Regiunii Centru pe diverse platforme online și offline (evenimente, târguri, forumuri etc.)

Domenii de intervenție

**Aprovizionare cu apă
și sanitație**

**Revitalizare
urbană**

**Valorificarea
infrastructurii
de sprijin a afacerilor**

**Sporirea
atractivității turistice**

Implementarea politicii de dezvoltare regională la nivel regional

Actorii implicați:

- CRD Centru
- ADR Centru
- APL de nivel I și II
- Alți actori interesați (sectorul asociativ, sectorul privat etc.)

Instrumente:

- Programe Operaționale Regionale
- Programe Regionale Sectoriale
- Programul Național de Dezvoltare a Orașelor-Poli de creștere

Surse de finanțare:

- Fondul Național de Dezvoltare Regională și Locală
- Granturi (ODA)
- Programe transfrontaliere
- Alte fonduri naționale și surse de finanțare străine

Consiliul Regional de Dezvoltare Centru

(componența actuală)

RAIOANE

Anenii Noi
Călărași
Criuleni
Dubăsari
Hîncești
Ialoveni
Nisporeni
Orhei
Rezina
Strășeni
Șoldănești
Telenеști
Ungheni

Președinți
de raioane

13 președinți
din oficiu

Delegați
ai asociațiilor de primari

12 primari
delegați

Reprezentanți ai
sectorului asociativ

10
reprezentanți
selectați

Reprezentanți ai
sectorului privat

5
reprezentanți
selectați

Mandatul
corespunde
calității de
ales local

Mandat
de 4 ani

Politica de Dezvoltare Regională în RD Centru

Obiectivul General:

sprijinirea creșterii competitivității și dezvoltării durabile a Regiunii de Dezvoltare Centru, ajustarea disparităților și creșterea calității vieții cetățenilor din Regiune

Obiectiv Specific 1

**Creșterea
competitivității și
ocupării forței de
muncă a RD Centru**

Obiectiv Specific 2

**Sporirea coeziunii
teritoriale și
prevenirea excluziunii
în cadrul RD Centru**

Obiectiv Specific 3

**Îmbunătățirea
mecanismelor și
instrumentelor de
implementare a
politicii de DR**

Proiecte de dezvoltare regională:

Proiecte de dezvoltare regională:

Îmbunătățirea sistemelor de aprovizionare cu apă și canalizare

- 6 proiecte implementate
- 14 proiecte în curs de implementare

- ✓ **Suma totală a proiectelor implementate – 94 292 124,32 MDL;**
- ✓ **3 stații de epurare construite;**
- ✓ **1 stație de tratare a apei construită;**
- ✓ **9 stații de pompare construite**
- ✓ **13 rezervoare de apă construite**
- ✓ **74,37 km apeduct construit;**
- ✓ **63,94 km rețele de canalizare construite;**
- ✓ **6 mașini de asenizare și de curățare a sistemului de canalizare achiziționate;**
- ✓ **82 mii de locuitori beneficiază de acces îmbunătățit la serviciile de apă și canalizare**

Proiecte de dezvoltare regională:

Reabilitarea rețelei de drumuri locale și regionale

- 10 proiecte implementate
- 3 proiecte în curs de implementare

- ✓ **Suma totală a proiectelor implementate – 175 295 253,84 MDL;**
- ✓ **109,64 km. de drumuri regionale renovate (asfalt);**
- ✓ **7,65 km. de drumuri regionale renovate (varianta alba);**
- ✓ **67 Poduri construite – renovate;**
- ✓ **224,8 mii de locuitori cu acces îmbunătățit la drum.**

Proiecte de dezvoltare regională:

Dezvoltarea sistemelor integrate de management al deșeurilor solide la nivel regional

➤ 7 proiecte implementate

Ministerul Dezvoltării
Regionale și Construcțiilor

Agencia de Dezvoltare
Regională Centru

www.adrcentru.md

17

- ✓ Suma totală a proiectelor implementate – 84 705 850,00 MDL;
- ✓ 801 platforme construite;
- ✓ 7 poligoane pentru depozitarea DMS construite
- ✓ 3895 containere achiziționate;
- ✓ 878 urne stradale instalate;
- ✓ 14 autospeciale achiziționate;
- ✓ 15 unități de tehnică grea (tractoare, gredere, buldozere, excavatoare) achiziționate;
- ✓ 5 utilaje/unități de echipament achiziționate.

Proiecte de dezvoltare regională:

Dezvoltarea economiei regionale și diversificarea infrastructurii de afaceri

➤ 2 proiecte implementate

- ✓ Suma totală a proiectelor implementate – 48 152 600,00 MDL;
- ✓ 1 casă de ambalare construită;
- ✓ 1 centru de afaceri parțial renovat
- ✓ 40 persoane angajate;
- ✓ 150 fermieri au acces îmbunătățit la serviciile de ambalare a fructelor și strugurilor de masă;
- ✓ 10 localități beneficiare

Proiecte de dezvoltare regională:

Dezvoltarea potențialului turistic al regiunii

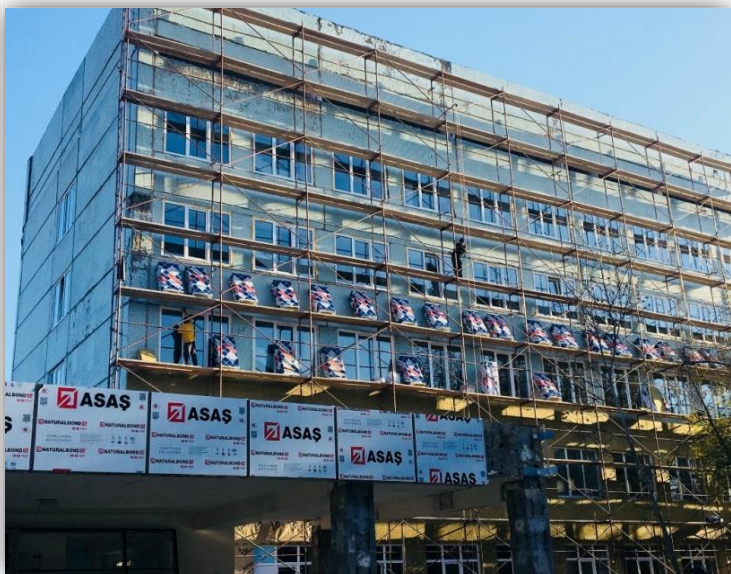
- 6 proiecte implementate
- 5 proiecte în curs de implementare

- ✓ **Suma totală a proiectelor implementate – 135 330 922,92 MDL**
- ✓ **Renovarea blocurilor A, B, C, D și E ale Palatului de cultură Ungheni**
- ✓ **23 localități** amenajate din punct de vedere turistic;
- ✓ **10 clădiri/monumente istorico-arhitecturale** renovate/restaurate și amenajate;
- ✓ **4 parcuri** amenajate, **zone verzi** create;
- ✓ **1 complex turistic sportiv** construit;
- ✓ **13 indicatoare(intrări) în localități** construite;
- ✓ **7 atracții turistice** construite/renovate/amenajate;
- ✓ **4 265 m trotuar** construite și amenajate;

Proiecte de dezvoltare regională:

Creșterea eficienței energetice a clădirilor și serviciilor publice

- 6 proiecte implementate
- 4 proiecte în curs de implementare

- ✓ Suma totală a proiectelor implementate – 48.087.091,67 MDL
- ✓ 13.904,30 mp de pereți termoizolați
- ✓ 1.525 mp de tavan termoizolat;
- ✓ 2.513,34 mp de ferestre și uși din PVC schimbate
- ✓ 3.708,3 mp planșeu izolat
- ✓ 1 sistem solar termic instalat;
- ✓ 3 cazane noi instalate;
- ✓ 1.929 m de conducte termice instalate;
- ✓ 2 proiecte tehnice elaborate;

Parteneri principali – proiecte implementate recent:

Indicatori (finanțare UE)

**Creșterea eficienței energetice a
clădirilor și serviciilor publice**
Strășeni, Ungheni, Holercani, Șoldănești

4 proiecte

4 clădiri publice renovate
23 196 m² suprafețe renovate
28 059 m² suprafețe izolate termic
4 puncte termice instalate
4 sisteme fotovoltaice instalate
2 893 persoane beneficiare

**Îmbunătățirea serviciilor de
alimentare cu apă și canalizare**
Ungheni, Călărași

2 proiecte

35,509 km de apeduct construit
1 742 branșamente la rețelele de
alimentare cu apă
12,988 km rețelele de canalizare
construite
1,8 km rețele de canalizare sub presiune
construite
741 racordări la rețelele de canalizare
1 stație de clorinare/dezinfecție
construită
3 stații de pompare a apelor uzate
construite

**Pachet de suport pentru
membrii CRD Centru**

1 proiect

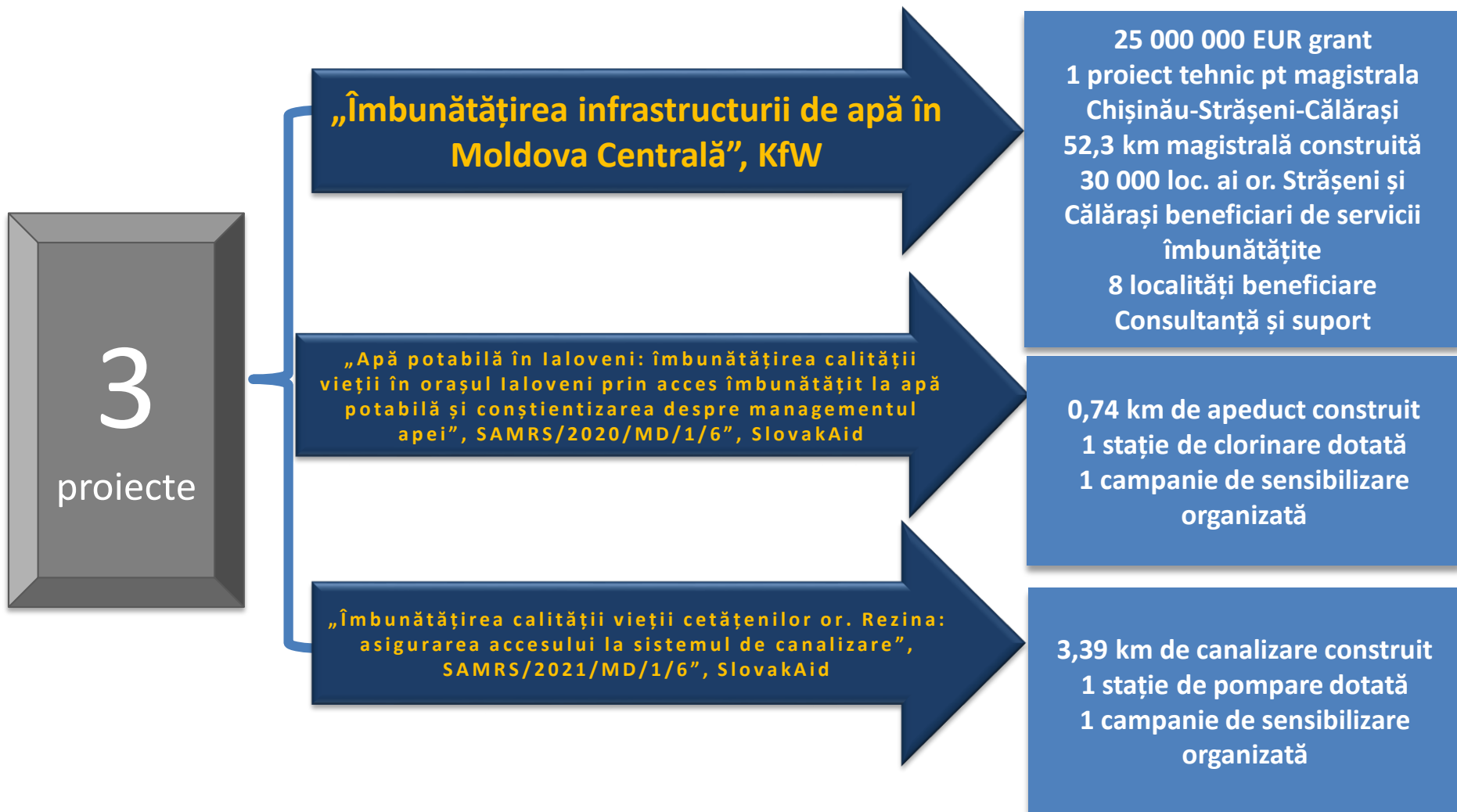
38 membri CRD instruiți în domeniul
Dezvoltării Regionale

Parteneri principali – proiecte în implementare:

Indicatori (finanțare KfW, SlovakAid)

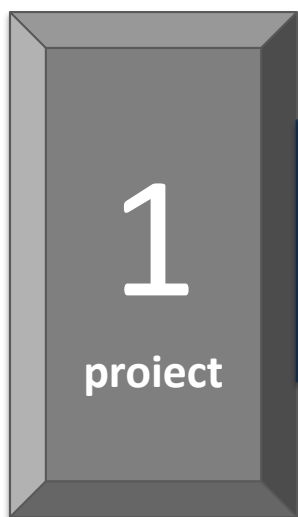

Parteneri principali – proiecte în implementare:

Indicatori (finanțare UE: transfrontalier)

**Explorarea și îmbunătățirea
vizibilității patrimoniului cultural
și istoric, rețea transfrontalieră de
muzee - Centre de informare
Turistică (CIT)**

15 ghizi instruiți
2 vizite de studiu organizate
7 CIT-uri create
8 rute turistice elaborate
8 seturi de panouri informative elaborate
7 muzee dotate cu mobilier
2 tururi de promovare organizate
1 brandbook elaborat
1 ghid privind destinațiile de turism cultural transfr. elaborat
1 hartă a turismului transfrontalier elaborată

Parteneri principali

- **Agencia de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ)**
- **KfW (Banca Germană de Dezvoltare)**
- **Agencia Internațională de Dezvoltare a Slovaciei (SlovakAid)**
- **Agencia de Dezvoltare Regională Centru, România**
- **Solidarity Fund, Polonia**
- **ANTRIM, Moldova**
- **Institutul de Ecologie și Geografie al Academiei de Științe a RM**

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA
**MINISTERUL INFRASTRUCTURII
ȘI DEZVOLTĂRII REGIONALE**

**Agenția de
Dezvoltare Regională
Centru**

Mulțumesc pentru atenție

Agencia de Dezvoltare Regională Centru

www.adrcentru.md

[adrcentru](https://www.facebook.com/adrcentru)

0 (268) 22692

@adrcentru@adrcentru.gov.md

MD-6801 or. Ialoveni,
str. Alexandru cel Bun, 33